

Kaija Leinonen

POHDINTOJA VUOROVEDEN ÄÄRELLÄ

Kuvataiteen koulutusohjelma
2015

POHDINTOJA VUOROVEDEN ÄÄRELLÄ

Leinonen, Kaija
Satakunnan ammattikorkeakoulu
Kuvataiteen koulutusohjelma
toukokuu 2015
Ohjaaja: Hautala, Päivi-Maria, Velhonoja, Matti
Sivumäärä: 22
Liitteitä:-

Asiasanat: hitsaus, ilmaisu, työturvallisuus, veistotaide

Opinnäytteeni kirjallisessa osuudessa kuvaan taiteellisen työni Vuorovesi tekoprossessin etenemistä. Pohdin taideteoksen lähtökohtia, tekemisessä tulleita haasteita ja kuinka ne ratkaistiin. Avaan myös suhdettani veistotaiteeseen ja ilmaisullisiin lähtökohtiini. Kerron kokemukseni Kankaanpään taidekoulun veiston tilojen työturvallisuudesta ja niissä kokemistani epäkohdista. Lopuksi suuntaan katseeni tulevaisuuteen taiteilijana ja pohdin millaisia haasteita tulen kohtaamaan valmistuvana kuvanveistäjänä.

REFLECTIONS BY THE TIDES

Leinonen, Kaija

Satakunnan ammattikorkeakoulu, Satakunta University of Applied Sciences

Degree Programme in Fine Art

May 2015

Supervisor: Hautala, Päivi-Maria, Velhonoja, Matti

Number of pages: 22

Appendices:-

Keywords: expression, sculpting, welding, work safety,

In my thesis I describe the creatin process of Tide, my piece of art. I reflect on the origins of my work of art, and how the challenges of my creating process have been resolved. I also reveal open my relationship to sculpting and the basis of my creativity. I relate my experiences of the work safety and defects in the sculpting department in our school. Finally I turn my attention to the future and how to face the challenges as a sculptor.

SISÄLLYS

1	JOHDANTO.....	5
2	MITÄ KUVAN TEKEMINEN ON MINULLE	5
2.1	Veisto	5
2.2	Raja-aita suon laidalla.....	6
2.3	Materiaali, liike, ääni	7
2.4	Henkinen polku.....	7
3	VUOROVEDEN PROSESSI.....	8
3.1	Lähtökohdat	8
3.2	Kiehtovat aluslevyt	9
3.3	Haaste uuden edessä	10
3.4	Mielen loukko	11
3.5	Suunnan muutos.....	14
3.6	Hitsaus.....	15
4.	KOKEMUKSENI VEISTON TYÖTILOISTA.....	17
4	TULEVAISUUS	19
4.1	Tehtäväni ilmaista.....	19
4.2	Paluu juurille.....	20
	LÄHTEET.....	22
	LIITTEET	

1 JOHDANTO

Kirjallinen työni on kuvaus opinnäytteen taiteellisen osion *Vuorovesi* tekoprosessista. Tekeminen oli hyvin monivaiheinen ja vivahteikas kokonaisuus, jonka parhaani mukaan aukaisen lukijalle. Kerron työni teknisestä ja ilmaisullisesta kehittymisestä, tekemisen aikana tulleista henkisistä haasteistani ja miten olen ne ratkaissut.

Ennen varsinaista prosessikuvausta lähdän liikkeelle kertomalla millainen suhde minulla on veistotaiteeseen. Kerron myös varhaislapsuuteni merkityksestä taiteilijuudessani, sillä koen, että suurin ilmaisullinen pohjani on rakentunut tuona aikana.

Pääpaino tekstissäni on omassa pohdinnassani, lukuun ottamatta muutamia lähteitä käsitellessäni aiheita Mielen loukko ja Työturvallisuus. Tämä rajaus lähteiden suhteen on ollut tietoinen valinta, jolla olen haastanut itseni pitäytymään siinä, että oma ajatteluni riittää työni lähteeksi. Uskon, että oman teokseni tekoprosessin analysoiminen ja siihen huomion kiinnittäminen vahvistavat omaa ammatti-identiteettiäni kuvataiteilijana.

2 MITÄ KUVAN TEKEMINEN ON MINULLE

2.1 Veisto

Pääpaino opinnoissani on ollut kuvanveistossa. Pidän kaikkia kuvallisen ilmaisun tekniikoita kiinnostavina, mutta olen hyvin pian huomannut työskennellessäni kaksiulotteisella pinnalla, että siinä olevat keinot muuttuvat minulle enemmän esteiksi kuin mahdollisuuksiksi. Haluan, että työlläni on mahdollisuus päästä leviämään joka suuntaan ilman kehyksen, kankaan tai painolaatan tuomia reunoja ja pintaa; vähän kuin musiikki tai tanssi. Tämän ajatuksen oivaltaminen on ollut yksi taidekoulussa opiskelun neljän vuoden tulos.

Ennen taidekouluun tuloa en ollut juurikaan käyttänyt erilaisia veistossa käytettäviä työkaluja. Esimerkiksi moottorisaha, rälläkkä, puuntyöstökoneet ja hitsauslaitteet olivat minulle täysin vieraita ja jopa pelottavalta tuntuja. Näiden laitteiden kanssa työskennellessäni olen joutunut kohtaamaan omasta kokemattomuudestani johtuvan epävarmuuteni osaamiseni suhteen. Tämä ei ole ollut aina helppoa, ja varsinkin alkuaikoina mietin monta kertaa, miksi olen valinnut suunnan johon minulla liittyy niin paljon epävarmuutta. Ensimmäiset opiskeluvuodet menivätkin hyvin paljon siinä, että pienin askelin otin suuntaa kohti uusia työmenetelmiä ja työstin epävarmuuttani. Nyt näen, että erilaiset työkalut ovat veistäjälle kuin sivellin maalarille tai piirtäjälle kynä. Eron huomaa selvästi jos vertaa ihmistä, joka on tottunut käyttämään työkaluja sellaiseen joka käyttää niitä ensimmäistä kertaa. Se näkyy siinä, kuinka paljon kerkeää saada aikaan ja kuinka hyvin saa ideansa tuotua esille. Onneksi kaikkea voi kuitenkin oppia ja epävarmuuteni on pienentynyt sitä mukaa, kun olen saanut hyviä kokemuksia tekemisestä.

2.2 Raja-aita suon laidalla

Varhaislapsuuteni leikkiympäristö oli luonnonläheinen, turvallinen ja vapaa tila. Vuodenajasta riippumatta vietin päivät ulkona ja tunsin olevani kotona itsessäni kun leikki kulki metsissä, pelloilla, suolla ja pohjavesilammen luona. Koen, että oman luovuuteni ja ilmaisuni vahvin pohja on rakentunut tuolloin sisälleni. Luonnonympäristö oli moniaistillinen, jatkuvasti muuttuva ja liikkeessä oleva tila. Lapsena en kaivannut mitään muuta, paitsi silloin tällöin haaveilin taitoluistelusta ja baletista. Niiden harrastaminen ei ollut kuitenkaan mahdollista pienessä maalaiskylässä ja perheeni uskonnollisista arvoista johtuen. Sen sijaan harrastin pianonsoittoa, sen osuessa kuitenkin ytimeeni vain silloin, kun sain soittaa juuri niin kuin itse halusin. Tämä ei aina miellyttänyt opettajaani, jos oli kyse Bachin preludista, joka olisi pitänyt soittaa tiettyjen muotoseikkojen mukaisesti. Lopetin ja vaihdoin pianon urkuihin, jossa kohtasin herkän, minua ymmärtävän opettajan. Hän osasi ohjata vahvuuksiani oikeaan suuntaan. Kaikki nämä kokemukset ovat aikanaan rakentaneet luovuuttani ja vaikuttaneet ilmaisutapoihini. En enää soita aktiivisesti, mutta erityisesti klassinen musiikki on jättänyt jäljen sydämeeni, jonka todellisen arvon ja vaikuttavuuden itselleni olen ymmärtänyt vasta viime vuosina.

2.3 Materiaali, liike, ääni

Rakastan erilaisia materiaaleja, niiden tutkimista ja ihailua. Aika muuttuu ajattomaksi, tarkkaillessani veden väreilyä ja värien vaihtumista valossa ja varjossa, tai kun metsässä kävellessäni tutkin kivien monimuotoisuutta ja puiden kaarnapintaa. Mikä tahansa materiaali voi puhutella sekä innostaa tekemään, mutta ainakaan vielä tekemiseni ei ole muotoutunut sellaiseksi, että käyttäisin vain jotain tiettyä materiaalia töissäni. Innoittaja voi olla kivi, puu, metalli, kipsi tai vaikka pihlajanmarjat. On kuitenkin yksi asia, joka on usein toistuva ja yhä uudelleen inspiroiva seikka työskentelyssäni, ja se on keräily. Usein kerääminen alkaa puhtaasta sattumasta tai intuitiivisesta tunteesta, kun jokin materiaali puhuttelee vaikkapa värin tai muodon suhteen. Sitten kerään, vääntelen ja kääntelen, tunnustelen miten materiaali käyttäytyy ja mitä sillä on sanottavanaan. Prosessit voivat olla hyvin pitkiä. Joskus tiedän heti jonkin materiaalin nähtyäni mitä aioin tehdä, joskus voi mennä hyvinkin vuosi tai vuosia ennen kuin oivallan, mikä jonkin materiaalin sanoma itselleni on.

Olen miettinyt, miksi kerään, mikä siinä on niin kiehtovaa? Näyttää siltä, että keräämäni materiaali on minulle apuväline jonkin asian ymmärtämisessä omassa elämässäni tai ympäristössäni. Usein materiaali saa taideteoksessa sellaisen muodon ja käsittelytavan, joka vastaa jotain sisäistä tunnettani.

Materiaalin lisäksi huomaan inspiroituvani abstraktimmista asioista, kuten äänistä tai syysmyrskyn tuulesta sen lävistäessä koko kehoni. Keväisin voisin vain kuunnella miten eri lintujen laulu polveilee ja kulkee. Uskon, että tämä vaikuttaa siihen, miksi minua kiehtoo teoksissa kepeys ja ilmavuus.

2.4 Henkinen polku

Kuvan tekemisessä minulle läsnäoleva sivuuttamaton asia on se, että taideteosten tekoprosessit ovat minulle aina henkisiä kasvunpaikkoja. Olen miettinyt, onko taide minulle vain terapiaa? Jokaisen teoksen jälkeen näen jotenkin niin selvästi sen, millä tavalla olen käsitellyt omaa itseäni teoksen kautta. Sitten mietin, että jos käsittelen

vain itseäni, niin voiko sellainen olla taidetta? Nyt kuitenkin huomaan, etten enää mieli asiaa samalla tavalla eikä se minua huolestuta. Minusta tuntuu, että jos on kyse taiteen tekemisestä, teokset kertovat aina sekä tekijän persoonan ja mielen rakenteesta ilmaisultaan, että siitä viestistä mitä taiteilija haluaa teoksillaan sanoa. Tämän syvällinen oivaltaminen on jättänyt rauhaan ajatukseni siitä, teenkö taidetta vai terapiaa. Kuitenkin joka kerta taidetta tehdessäni joudun olemaan avoin sille, mitä näen teoksessa todella itsestäni.

Teen sitä minkä tunnen sisällä totena. Henkeni kulkee kehossani lävistäen kaiken koetun ja opitun. En voi täysin hallita ja määrittellä sitä, mitä teen, sillä luovuudenvirta vie minut oman luonnonlakinsa mukaan mihin parhaaksi näkee. Tätä taide on minulle tärkeimmillään. Muut tekevät kaiken muun määrittelyn.

3 VUOROVEDEN PROSESSI

3.1 Lähtökohdat

Opiskeluaikana olen tehnyt sekä realistisia että abstrakteja teoksia. Työt ovat olleet kooltaan aika pieniä. Kurssit koulussa ovat kestäneet yleensä kaksi viikkoa, joka on ollut minulle aivan liian lyhyt aika suuren työn tekemiseen. Olen hyväksynyt kurssien harjoitustyöt, mutta silti sisälläni on kytenyt koko ajan kipinä isompien ja abstraktien teoksien tekemisestä. Välillä minusta on tuntunut siltä, että vain sellaiset oppilaat huomataan, jotka tekevät suuria teoksia. Toisaalta tunnen, että oma kehittymiseni veistämässä on ollut minulle juuri oikea rytmi. Itseään ei voi pakottaa tekemään suurempaa, kuin mitkä ovat omat resurssit kulloisellakin hetkellä. Suurin kehittyminen voi tapahtua sisällä pikkuhiljaa ja tulee näkyväksi ulos vasta sitten kun aika on kypsä.

Kun on kyse veistoksen tekemisestä, tekniikka on tärkeä osa ilmaisua. Se on sekä haaste että mahdollisuus. Erilaisten tekniikoiden opettelu ei ole itselleni aina helppoa ja mutkatonta. Huomaan monesti katsovani tekniikan helppoutta tai sen hetkistä

tietotaitotasoaani aiheesta ja sen mukaan joko välttelen tai teen asioita. Kuitenkin monesti se, mitä eniten välttää, voikin sisältää jotain todella olennaista.

Yksi välttämäni tekniikka on ollut itselleni hitsaus. Kolmen vuoden ajan vain katselin ja ajattelin, että tuo ei ole minun juttuni. Neljännen opiskeluvuoden alussa havahtuin siihen, että opiskeluaika ja taidekoulun antamat tilojen ja laitteiden käyttömahdollisuudet ovat pian ohi. Päätin, että nyt en anna itselleni periksi, vaan opettelen hitsaamaan. Tähän sain inspiraatiota syksyllä 2015 pidetystä kierrätysmateriaalikkurssista, jossa vierailevana ollut opettaja Vesa Toukomaan loi mielettömän hienon tekemisen hengen. Pian huomasin kerääväni kaatopaikalta metalliromua, ruosteisia rautanauvoja ja aluslevyjä: materiaaleja, joista en ollut koskaan kuvitellut tekeväni yhtään mitään. Tein kaksi harjoitustyötä keräämästäni romumetallista, joita tehdessäni oivalsin, että hitsaamalla voi tehdä ilmavaa, mutta teräksen lujaa. Tuntui, että olin avannut oven, jossa piili mahdollisuudet ilmaista sitä tilaa, joka saattoi levitä joka suuntaan itseäni tyydyttävällä tavalla ilmavasti kuin tanssi tai musiikki, mutta ollen silti veistos.

Teoksen kestävyys ja lujuus on minulle tärkeä asia. Olen tehnyt muutamia töitä luonnonmateriaaleista, joissa on aivan omanlaisensa ainutlaatuinen henki, mutta niiden kanssa työskenneltäessä joutuu aina kamppailemaan materiaalin haurauden kanssa. Veiston tekniikoilla tekeminen vie usein aikaa ennen kuin mitään lopullista alkaa hahmottumaan. Olisihan se hienoa, että valmis teos kestäisi kokonaisena edes hetken.

3.2 Kiehtovat aluslevyt

Ensimmäinen taideteokseni ohjauskeskustelu oli marraskuussa 2014. En tiennyt tuolloin vielä yhtään mitä tulen opinnäytteeni taiteellisessa osuudessa tekemään. Seuraavaan ohjauskeskusteluun joulukuussa 2014 otin mukaani kierrätysmateriaalikkurssilla tekemiäni teoksia, mutta edelleenkin en tiennyt mitä tulen tekemään. Muistan kyllä sen, kuinka pohdin keskustelussa aluslevyn pyöreän muodon kiehtovuutta, mutten ymmärtänyt olevani silloin lähtökohtani ytimessä.

Tästä meni jonkin aikaa, kun keskustellessani erään opiskelukaverini kanssa oivalsin, että aluslevyt tulevat olemaan työni materiaali. Teoksen muoto oli päässäni oleva mielikuva, joka hahmottui milloin miksikin. Yhteistä näissä mielikuvissa oli se, että näin teoksen ilmassa ja että muoto oli abstrakti.

Onni on, että minua alkoi puhuttelemaan materiaali, johon minulla ei ole aikaisempaa suhdetta. Silloin on uuden edessä ja vain uuden edessä voi syntyä jotain uutta. On kuoltava vanhalle, jotta uusi voi syntyä (Päiväkirjamerkintä 2.1.2015)

3.3 Haaste uuden edessä

Seison vaarojen laella. Katson lumista maisemaa.

Tiedän että jos päästäisin tämän raivoisan huutoni

koko maisema kaikuisi kuin veitsellä leikaten.

Mutta huuto ei tule.

Saan silti yhteyden olotilaani.

Hiki valuu rintojen välistä ja hengitys kiihtyy.

Sitten kuulen; jätä pirut ja peikot. Ne on jo hädetty.

Entä jos kohtaisitkin pehmeyses.

Ilmaisuni ei ole koskaan ollut rankkaa, huutavaa tai päällekyvää, mutta monissa lempeältäkin näyttävissä teoksissa olen saattanut käsitellä sisällöllisesti hyvinkin rankkoja asioita. On ollut helppoa ilmaista asioita, joista syntyy kriittisiä ajatuksia, jotka vihastuttavat ja raivostuttavat.

Alkaessani suunnitella opinnäytetyötäni huomasin kuitenkin, että vanhat keinot eivät enää päteneet. Halusin ilmaista jotain joka on raivon ja vihan ääripäässä, halusin saada jotain uutta suuntaa elämälleni. Tunsin olevani uuden alussa ja edessäni oli tyhjä tila ilman määritelmiä. Ainoa suuntani oli tämän luvun alussa oleva runo pehmeiden kokemisesta. Huomasin, että sillä hetkellä vaikea ja omassa itsessäni työstettävä asia oli pehmeiden kokeminen. Todellinen sisäinen pehmeys voi olla

piilotettu ja pelottavakin asia, jos on tottunut vain taistelemaan - niin hassulta kuin se kuulostaakin. Ajattelen, että yksi taiteilijan velvollisuus omassa taiteellisessa kehityksessä on oman psyykkisen rakenteen tunteminen ja sen hyväksyminen. Uskon, että ilmaisun keinot ja kapasiteetti voivat olla silloin laajemmat kuin sellaisella, joka ei tunne rakennettaan.

3.4 Mielen loukko

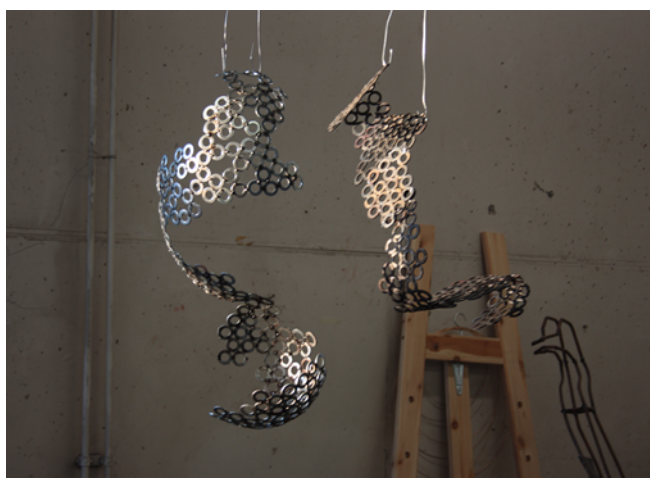
Tammikuussa 2015 aloitin varsinaisen työni tekemisen. Ensin aloitin harjoittamalla tekniikkaani aluslevyjen hitsauksessa, johon löysin varmuuden aika nopeasti. Teknisesti tiesin selviäväni, mutta taideteoksen tyydyttävän muodon löytyminen oli haaste. Työskentelin niin, että keskityin pehmeiden tunteeseen kehossani ja sen jälkeen hitsasin levyjä yksitellen kiinni toisiinsa tunteen ohjaamana. Havaitsin, että keskittyessäni tunteeseen, muoto lähti syntymään aina samalla tavalla: ensin yksittäisenä kaarena, joka sitten muuttui vähitellen kummastakin päästä spiraalimaiseksi. Koska haave tulevasta taideteoksesta oli suuri, siirryin ensimmäisten hitsauskokeilujen jälkeen muovailemaan punavahasta pienoismalleja, joissa tutkin sitä, miten kaari ja spiraalimainen muoto kehittyisivät kolmiulotteisiksi. Tyydyttävän muodon löytyminen ei ollut helppoa. Muovailin ja piirsin paljon erilaisia malleja, joista jokainen lähti aina samanlaisesta kaaresta muuttuen vähitellen spiraaliksi, mutta lopputulos ei tuntunut koskaan tyydyttävältä. Luonnostelun ohessa jatkoin välillä hitsausharjoituksia, mutta lopulta kävi niin, että minua ei enää edes tyydyttänyt hitsaamani pinnan jälki. Ajattelin, että takomalla voisin saada metallin taipumaan juuri niin kuin haluan. Niinpä opettelun takomaan. Tämä ei vienyt teostani varsinaisesti eteen päin tajutessani, että tällä tekniikalla teostani ei ainakaan kannata tehdä. Opin kuitenkin uuden hienon tekniikan ja erityisesti tuli ja siinä pehmenevä

Kuva 1. Hiillos pehmittää kovaa rautaa.

metalli synnyttivät oivaltavia ajatuksia elämästä ja pehmeiden kohtaamisesta (ks. Kuva 1).

Viimeisessä yhteisessä kritiikissä 13.3 minulla oli näyttää kaksi erilaista kokeilua hitsatusta ja taotusta pinnasta, mutta varsinaista teosta piirtelin käsilläni ilmaan (ks. Kuva 2). Suurin osa ohjaajista ja opiskelukavereistani piti enemmän hitsatusta pinnasta kuin taotusta. Tämä rauhoitti mieleni tekniikan suhteen. Minulla oli tuolloin reilu kuukausi aikaa tehdä lopullinen teos.

Kuva 2. Vasemmalla vapaasti hitsattua muotoa, oikealla

Kritiikin jälkeen aikataulu sekä tieto siitä, että täytyi saada jotain näyttelykelpoista tuotettua, loi painetta joka tuntui ylitsepääsemättömältä. Lisäksi emme enää saaneet henkilökohtaista ohjausta ohjaajiltamme. Ajauduin tilanteeseen, jossa mieleni ja kehoni lukkiutuivat.

Ajattelu ja asioiden analysointi on tärkeä osa tekemistä, mutta pahimmillaan voi käydä niin, että mieli ja sen luomat ajatukset ovat loukko, johon voi jäädä kiinni tekoprosessissa. Pelkäsin, että teokseni jää vain ajatuksen asteelle tai ideani ja materiaalini ovat liian pureskeltuja eivätkä kannan pidemmälle. Jouduin tosissani työstämään miten saan tilanteen aukaistua ja tekemisen virtaamaan luonnollisella tavalla.

Oli yllättävää, että lopulta löysin ratkaisun tilanteeseeni kahdesta ihmisen henkisyttä käsittelevästä kirjasta. Toinen oli Eckhart Tollen Läsnäolon voima ja toinen Wayne W. Dyerin Ota henkinen voimasi käyttöön. Tollen kirja käsittelee

paljon ihmisen mieltä ja sen toimintaa. Erityisesti Tolle muistuttaa, että katsomme helposti nykyisyyttä menneisyyden silmin jolloin tästä hetkestä saa täysin vääristyneen kuvan. Tällöin on kyse ehdollistuneesta mielen tilasta. Ehdollistunut mieli on taas seurausta koko menneisyydestä, sekä perityistä kollektiivisista ja kulttuurin muokkaamista ajatus- ja asennemalleista. Tämä tila voi ilmentyä esimerkiksi äänenä päässä joka arvostelee, nurisee, vertailee, pitää jostain tai ei pidä. Tolle myös muistuttaa, että ihmisen ydin ei ole yhtä kuin hänen mielensä. (Tolle 2012, 31) Minusta tuntui, että olin juuri tuollaisessa mielen tilassa. Vertasin itseäni muihin ja olin tyytymätön. Oli voimauttavaa lukea ajatuksia siitä, että ihmisen ydin ei ole sama kuin hänen mielensä. (Tolle, 2012, 29) Dyerin kirjan ydinsanoma minulle oli, että jokaiseen tilanteeseen on olemassa henkinen ratkaisu.

Nämä ajatukset pysäyttivät minut pohtimaan omaa prosessiani ja missä tilassa olin sillä hetkellä. Asioiden kohtaaminen omassa itsessäni ei ollut helppoa ja mutkatonta, vaan vaatii täydellistä hiljentymistä ja pysähtymistä. Jotain tapahtui, sillä sain voimaa luottaa siihen, että saan vielä kiinni siitä tunteesta minkä olin kokenut materiaalista innostuessani ja sitä kerätessäni. Tämän asian tiedostettuani ei mennyt kauaa, kun aloin työstämään teostani suuntaan, joka vei oikealla tavalla eteenpäin. Myös aikataulun luomat paineet ja huolestunut olotila helpotti.

Tällainen mielen loukko on tila, johon joudun helposti omassa taiteen tekemisessäni. Se johtuneee kai ylipäänsä menneistä kokemuksistani ja siitä millaisen hyväksynnän olen saanut ilmaisutavoilleni lapsena. Voisi ajatella, että taiteilijalle on luonnollista ja helppoa tuoda esille omalta tuntuvan ilmaisun keinoin sitä mitä haluaa. Näin ei välttämättä kuitenkaan ole. Jos luonnollista ilmaisun tapaa ei ole lapsena tai nuorena tuettu, vaan tukahdutettu, voi kynnettävä sarka olla melkoinen. Olen työstänyt näitä asioita koko taidekoulun ajan ja jo sitä ennen.

Minusta on ollut mielenkiintoista huomata, että taidekoulun pedagogiassa tällaiseen psykologiseen lähestymistapaan ei kiinnitetä huomiota oikeastaan lainkaan oppilaan henkilökohtaisessa kohtaamisessa. Sen sijaan tiedän, että monilla muilla taiteen alueilla, kuten esimerkiksi musiikissa taitava opettaja kiinnittää tähän huomiota, sillä oppilaan henkilökohtaiset psyykkiset tekijät voivat olla suuria esteitä omalle taiteelliselle kehitykselle. Tällainen voi olla vaikkapa hylätyksi tulemisen pelko.

Olipa kyseessä mikä tahansa taiteen alue, ihmisen oma keho ja siihen painautuneet muistijäljet ovat instrumentti jonka kautta taidetta tehdään. Jos instrumentti on epäviireessä tai huonosti kohdeltu, pitkään ei pysty soittamaan. Onnekseni olen kohdannut elämässäni taiteilijan, joka on uskonut minuun ja olen päässyt kasvamaan henkisesti oikeaan ja ilmaisuani vahvistavaan suuntaan.

3.5 Suunnan muutos

Kirjojen kautta saamani pysähtymisen jälkeen palaset loksahelivat paikoilleen yksi toisensa jälkeen hyvin luonnollisesti. Oivalsin ensin, että jos haluan tehdä suurta, minun täytyy myös luonnostella suuresti tunteakseni kehossani sen, miltä teoksen koko tuntuu. Piirsin muotoa niin suurelle paperille, että sen keskellä seisoessani käsieni äärimmäinen liikerata mahtui joka suunnasta sen pinnalle. Annoin jokaisen vedon tulla esiin juuri sellaisena kuin se luonnostaan tuli, vaikka outo ja epävarma olotila koetti saada hetkittäin valtaansa. Noina hetkinä pysähdyin, hengitin syvään, hyväksyin epävarmuuden ja jatkoin taas tekemistä. Hiili piirrosvälineenä tuntui hyvältä valinnalta sen orgaanisen ja hengittävän olemuksen takia. Nykytanssin avulla olen saanut parasta harjoitusta opiskeluaikana siihen, miten keskittyä tunteeseen ja sen ilmaisuun oman kehon liikkeen kautta.

Piirsin niin monta luonnosta, että sain varmuuden siitä, millainen muoto tunnetilaani todella kuvaa. Jokainen piirros lähti samansuuntaisesta kaarevasta muodosta samalla tavalla kuin hitsatessa. Hyväksyin sen, että tämä tulee olemaan muotoni lähtökohta taideteoksessa. Lopulta taideteokseni selkeni mielessäni katsoessani vanhoja luonnoskirjaan tekemiäni piirroksia, joissa olin hahmotellut teoksia tulevan näyttelypaikkamme tilaan. Havahduin, kun tajusin, että koko luonnosteluprosessin alussa ensimmäinen tekemäni piirros antoi selvimmän suunnan siitä, mitä minun kannatti seuraavaksi tehdä. Mietin, miksi olin työskennellyt niin kauan piirtäen jatkuvasti uusia ja uusia versioita, sillä tuo ensimmäinen pieni kuva kertoi suunnan selvimmin. Piirtämisen vaihe ei silti ollut turha. Sain siinä kehoni aukaistua ja verrytelyä suuren mittakaavan tekemiseen.

Seuraavaksi minun täytyi saada hahmotettua teosidea kolmiulotteiseksi luonnokseksi tai tehdä runko työlleni. Mielessäni kävi ajatus, että lähtisin isoa piirrostanti seuraten hitsaamaan teosta ikään kuin ilmaan yhdistämällä aluslevyjä toisiinsa, mutta hylkäsin ajatuksen saman tien. Olisi ollut aivan liian raskasta ja aikaa vievää tehdä sellaisella tekniikalla. Aloitin luonnostelun ensin käyttämällä styroksia ja savea, mutta ne eivät toimineet ominaisuuksiltaan. Minun täytyi saada luonnosteluun jokin materiaali joka muovautuisi helposti ja nopeasti jotta saisin välitettyä tunteeni mahdollisimman esteettömästi. Sitten oivalsin kanaverkon käytön mahdollisuudet. Sitä on helppo muokata ja sen jäykkyyttä voisi käyttää hyödyksi myös mahdollisena runkona. Aloin muovaila kanaverkkoa ja idea toimi. Tässä kohden ymmärsin luonnostelussa käytettävän materiaalin tärkeyden. Materiaalin täytyy olla sellainen luonteeltaan, että se sopii omiin tarkoitukseeni. Minulle ne olivat hiili, kanaverkko ja myöhemmin myös savi. Kaikki olivat notkeita ja helposti muokattavia materiaaleja joilla pystyin ilmaisemaan välittömästi sen mitä halusin. Luonnostelussa on tärkeää, että voi tehdä työn tarpeen mukaan hyvinkin nopealla käsialalla.

3.6 Hitsaus

Tehtyäni teoksesta luonnoksen kanaverkosta oikeaan kokoon, oli varsinaisen teoksen hitsauksen aika. Ajattelin ensin, että työskentelen kanaverkon päällä niin, että pihtejä apuna käyttäen hitsaan aina aluslevyjä yksitellen kiinni toisiinsa ja seuraan kanaverkon muotoa. Tämä osoittautui kuitenkin liian vaikeaksi ja hitaaksi työskentelymenetelmäksi. Sitten palastelin kanaverkon muodon osiin niin, että

Kuva 3. Yläosan rungon tekoa kanaverkon ja saveen avulla. Taustalla osa hylkäämästäni styroksirungosta.

pystyin tekemään ensin yläosan pöytatasolla. Vahvistin muotoa savella ja hitsasin aluslevyjä saven päällä. Tuntui hyvältä käyttää orgaanista ja lämpimältä tuntuva savea apuna kylmän ja kovan metallin hitsaamisessa (ks. Kuva 3 ja 4).

Kuva 4. Yläosan toisen puolen hitsausta. Teos täytyi hitsata molemilta puolilta, jotta siihen tuli riittävästi lujuutta.

Tämän tekniikan oivallettuaani työni eteni hyvin johdonmukaisesti vaikkakaan ei mutkattomasti alusta loppuun. Tehtyäni yläosan, ripustin sen katosta roikkumaan sille korkeudelle, kuin mitä se tulisi suurin piirtein näyttelytilassamme olemaan. Viimeistelin teoksen korkeuden sen mukaan. Kiinnitin kanaverkon sivuosat kiinni jo valmiiseen yläosaan ja hitsasin teoksen loppuun tässä asennossa. Käytin edelleen

Kuva 5. Teoksen hitsausta pystyasennossa. Loppuajasta pysyitin työskentelemän vain illasta ja alkuyöstä jotta sain tarvitsemäni rauhan tekemiseen.

savea apuna niissä kohden, joissa halusin muodon kulkevan tarkasti (ks. Kuva 5).

Aikataulullisesti työni teko oli aika hurja. Hitsasin varsinaisen teoksen noin kolmessa viikossa, joista viimeisin työpäivä oli 23 tuntia. Samalla jouduin kamppailemaan hitsauksesta tulevien huurujen ja metallipölyn kanssa. En pystynyt tekemään hitsausta neljää tuntia enempää yhtäjaksoisesti, ilman että pääni olisi kipeytynyt. Kärsin myös teoksen alkuvaiheilla metallikuumeesta. Silti nautin teoksen tekemisestä varsinkin silloin, kun sain tehdä työtä metallitilassa yksin. Työpäivien jälkeen tunsin syvää tyytyväisyyttä tekemästani työstä.

Kun töidemme kuljetusauto Vaasaan tuli koulun pihaan hitsasin vielä viimeistä osuutta teokseen.

Palautumisaika kesti kaksi viikkoa.

4. KOKEMUKSENI VEISTON TYÖTILOISTA

Opinnäytetyöni taiteellista osuutta tehdessä työturvallisuus nousi yllättävän suureen asemaan ja hyvin kriittiseenkin tarkasteluun koulussamme. Epäkohdat, joita olen neljän opiskeluvuoden aikana havainnut liittyen tilojen siisteyteen ja pölyn määrään, kärjistyivät tänä keväänä. Talven 2015 aikana toinen silmäni ärtyi valutilassa olevasta kipsipölystä niin, etten pystynyt kahteen viikkoon olemaan tilassa. Tilanne on, että tilaa ei imuroida (juuri) koskaan, vaikka jo pelkästään sillä toimenpiteellä saataisiin yleistä ilmanlaatua huomattavasti paremmaksi. Vaikka tein oman työni metallipuolella, kipsipölylle herkistyminen loi paineet taiteellisen osuuden työtä suunnitellessa. Valutila on metallipuolen vieressä ja myös metallipuolen tiloja käytetään valamiseen ja kipsityöskentelyyn tilan puutteen takia. Tämä loi stressaavan lisäksi lisäksi koko opinnäytetyöprosessiin. Teoksen tekeminen oli itsessään niin syväluotaava henkinen ja fyysinen prosessi, että kierrokset olivat melkoiset taistelllessani silmäni kanssa. Olen aivan varma, että tilannetta ei olisi ollut jos tilaa pidettäisiin puhtaampana.

Työturvallisuuteen liittyvä opetus on ollut asianmukaista silloin kun olemme käyttäneet ehdottomasti hyvän henkilökohtaisen suojauksen vaativia materiaaleja kuten betonia, hartsia ja kiveä. Työturvallisuuteen liittyy mielestäni kuitenkin myös tilojen puhtaus ja siisteys eikä tähän kiinnitetä juurikaan huomiota kurseilla. Arkipäiväinen tilanne esimerkiksi metallipuolen tiloissa saattaa olla, että samassa tilassa hiotaan pronssia ja rautaa, ilmanvaihtomuri ei ole päällä, kaikki hionnasta tullut pöly jätetään lattialle, eikä kukaan velvoita siivoamaan jälkiä. Veiston ja myös muiden tilojen yleinen kunto ja siisteys on asia, jonka neljän opiskeluvuoden perusteella voin sanoa olevan jatkuva ja muuttumaton kaaoksen tila. Muuttumattomuudella tarkoitan, että asiaan ei tule ratkaisua. Suurimmaksi osaksi opettajien argumentointi tähän asiaan liittyen on ollut hengeltään ”se ongelma on aina ollut ” sekä ” siisteys on oppilaiden tehtävä”. Nämä argumentoinnit eivät ole kuitenkaan tuoneet ratkaisua tilojen siisteyteen ja sitä kautta kaikkien – myös opettajien – työturvallisuuteen. Mielestäni tämä on asia, johon täytyisi puuttua johtoportaan asti selkärankaisemmin. Kuitenkin yksi kuvataiteilijan työnkuvaan kuuluva ja ammattimaisuudesta kertova tekijä on, kuinka huolehtii omasta työtilastaan.

Ainoa opettaja joka tähän on puutunut todella suorasti ja vahvasti, on neljän opiskeluvuoteni aikana ollut vieraileva Vesa Toukoma. Hän sanoi suoraan metalliluokan olevan niin suuri työturvallisuusriski jo pelkän pölymäärän ja siellä täällä lojuvien rojujen takia, että hän ei edes ala työskentelemään tilassa. Tilaa siivottiin kaksi päivää perusteellisesti ja ainakin oma työmotivaationi ja innostukseni metallipuolen käytön mahdollisuuksiin nousi sen seurauksena huimasti.

Ei olisi ollenkaan huonompi idea, että opiskeluaikana vierailtaisiin paljon enemmän ammattiveistäjien työhuoneilla, jotta oppilas näkisi, mitä ammattimainen työtila tarkoittaa. Vaasan lopputyönäyttelyssä arvioita antanut kriitikko Maaria Niemi oli hämmästynyt kuullessaan, että emme kouluaikana vieraile ammattitaiteilijoiden työhuoneilla. Ainoa paikka, jossa olemme opiskeluaikana veiston opiskelijoiden kanssa käyneet, on Turussa sijaitseva Jöotti Ry:n pronssivalutilat. Eräs opiskelukaverini sanoi tilat nähtyään ”Täällähän voisi jopa alkaa tekemään jotain”. Lause kuvaa mielestäni hyvin sitä, miten tilan kunto ja siisteys vaikuttaa tekemisen

motivaatioon. Kaikki samat mahdollisuudet ovat myös taidekoulussa, mutta ne ovat rojun ja epäjärjestyksen alla. Sekä valu- että metallipuolen tilat ovat mielestäni viihtyisät ja toimivat (lukuun ottamatta huonoa ilmanvaihtoa metallipuolella), mutta niiden kunnossapidosta en ole ylpeä koulussamme.

Itse en opinnäytetyötäni tehdessä pystynyt enää olemaan tilassa, jos siellä oli muita tekemässä esimerkiksi metallin hiontaa samaan aikaan. Ilmaa ei pystynyt yksinkertaisesti hengittämään. Ilmanlaadullisessa asiassa auttoi lopulta ratkaisevasti se, että imuroin lähes joka päivä työt tehtyäni oman työtilani metallipuolen pölynimurilla. Muiden en ole koskaan nähnyt imuria käyttävän, eivätkä opettajat ole neuvoneet imurin käyttöön. Sama pätee valutilassa ja puuluokassa. Tässä kohden voisi ajatella, että esimerkiksi imurin käyttö on asia jonka luulisi jokaisen osaavan ilman opastusta, mutta näin ei vain ole.

4 TULEVAISUUS

4.1 Tehtäväni ilmaista

Taidekouluun hakiessani painiskelin sen kanssa, onko minulla sanottavaa taiteeni kautta. Ajattelin, että taiteilijan täytyisi pystyä ottamaan teoksillaan kantaa jotenkin suuriin teemoihin, kuten ajankohtaisiin yhteiskunnallisiin kysymyksiin. Nyt neljän opiskeluvuoden jälkeen olen kuitenkin ymmärtänyt, että lähtökohtani ja vaatimukseni taiteen sisällöstä ei ole ollut oikea. Mielestäni taiteen tekemisen lähtökohta on yksittäisen ihmisen sisältä nouseva halu ja kutsumus ilmaista itseään taiteen keinoin. Mitä teemoja ja millä tavalla kukin taiteilija ilmaisee, on sitten monen tekijän summa. Taiteilijuus on elämäntehtävä, jonka valitsemisen mahdollisuus heitettiin vuosia sitten eteeni. Valinta ei ollut helppo eikä itsestänselvyys. Lopulta tein yksinkertaisen kysymyksen itselleni: Jos en nyt kokeile, tulenko katumaan? Vastaukseni oli selvä.

Olen valinnut haastavan alan ja tiedän sen. Tällä hetkellä näen suurimpana haasteena valmistuvana kuvanveistäjänä sen, mistä saan itselleni tarkoituksenmukaisen

työtilan, tarvittavia työkaluja ja materiaaleja, sekä miten pärjään taloudellisesti. Ihme kyllä, monien ammattilaisten kertomukset taiteen kentällä tapahtuvasta kilpailusta ja apurahojen vaikeasta saamisesta eivät minua huolestuta. Haluan kehittyä taiteilijana, mutta samalla joka hetki riitän kuitenkin itselleni juuri sellaisena kuin olen. Kokemuksen kautta tulen saamaan tiedon tulevaisuudessa siitä, minne valintani taiteen polulla vie.

4.2 Paluu juurille

Vuorovesi on luonnonilmiö, joka tapahtuu kuun vaikutuksesta. Teokseni materiaalin pyöreä muoto symboloi kiertokulkua. Luontoarvot ovat minulle tärkeitä ja haluan puhua niiden puolesta. Olemme edelleen erottamaton osa luontoa ja sen kiertokulkua. En usko, että ihmismielen ajattelu voi koskaan voittaa kuun vetovoimasta tapahtuvaa vuorovesi- ilmiötä. Meidän tehtävämme on suojella ja kunnioittaa luonnon prosesseja. Silloin voimme saada elämäämme syvän pohjan ja kunnioituksen kaikelle elämälle.

Vuoroveden tematiikkaa nyt jälkeen päin katsoessani huomaan, että koko työni voi nähdä eräänlaisena kannanottona erityisesti tämän hetkiseen vesistöjen tilaan. En huuda, vaan puhun pehmeiden kautta.

Kulttuurilehti Mustekalassa kriitikko Maaria Niemi kertoo teoksestani: *Kaija Leinonen (s.1984) on hitsannut kierrätys- ja uusioraudasta veistoksen Vuorovesi (2015), jonka muoto, sisältö ja materiaali tukevat toisiaan. Vapaasti ilmassa leijuvan veistoksen massa on hengittävä ja käyttää luonnon kiertokulkua symboloivaa ympyrän muotoa perusmateriaalinaan. Sisällöllisesti Vuorovesi viittaa luonnon tapahtumaan, voimakkaaseen vuorottaisen kiertokulkuun. Veistoksen kokonaisuus antaa vaikutelman massan voimasta, joka on liikkeessä. Materiaalina käytetty rautaprikka on ympyränmuotoinen, toistuva, universaali, yhteenkiertyvä ja ikuinen – ympyrä korostaa vuoroveden ja luonnon kiertokulun liikettä. Kierrätysmateriaali korostaa ekologisia ja moraalisia kysymyksiä luonnonvarojen käyttämisestä, mikä on myös laajemmin taiteilijoiden työskentelyn eräs kiperä kysymys. Veistotaiteen tippuminen jalustaltaan ja sen vapaa*

leijunta tilassa on osa nykytaidetta jo Kraussin teorian myötä. Leinosen kestävästä materiaalista luoma kolmiulotteinen teos ei ole modernistinen ja formalismiin nojaava pelkkä objekti, vaan sen läpikuultavaan metallimassaan on ladattu monimerkityksellinen sisältö. (Niemi, 2015)

LÄHTEET

Dyer, W. 2012. Ota henkinen voimasi käyttöön. Helsinki: Otava

Tolle, E. 2013. Läsnäolon voima. 12. painos. Helsinki: Basam Books

Niemi, M. 2015. Vaatimus ilmaisuvalmiudesta taiteilijan ammatista – 14 valmistuvaa kuvataiteilijaa Kankaanpään taidekoulusta. Kulttuurilehti Mustekala. Viitattu 20.5.2015. <https://www.mustekala.fi>

